

1. Achtergrond

In het wetsvoorstel Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19 (appwetsvoorstel) is een zogenaamde antimisbruikbepaling opgenomen waarmee wordt geborgd dat niemand kan worden verplicht tot het gebruik van de notificatieapp dan wel tot het gebruik van andere digitale hulpmiddelen bedoeld om met het virus besmette personen te identificeren. Deze antimisbruikbepaling maakte, evenals de explicitering ten aanzien van de notificatieapp, tot voor kort deel uit van het wetsvoorstel Tijdelijke wet maatregelen covid-19 (Twm) en liep ook qua toezicht en handhaving daarin mee.

Nu het appwetsvoorstel afzonderlijk doorgaat, komen we opnieuw voor de vraag te staan wie er toezicht gaat houden op de antimisbruikbepaling: sluiten we aan bij de Twm of bij het reguliere toezicht van de Wpg? Het appwetsvoorstel is nu zo vormgegeven dat we verschillende kanten uit kunnen.

Omdat de antimisbruikbepaling wordt opgenomen in de Wet publieke gezondheid (Wpg) geldt als we niets regelen in het appwetsvoorstel het reguliere toezicht van de Wpg. Dat betekent dat de IGJ en de NVWA de toezichthouders voor de overtreding van de antimisbruikbepaling zouden zijn. Twm voorziet daarnaast in de mogelijkheid om ambtenaren van andere toezichtinstanties en buitengewone opsporingsambtenaren aan te wijzen voor het toezicht op de antimisbruikbepaling. Een dergelijke bepaling is zekerheidshalve ook opgenomen in het appwetsvoorstel.

2. Toezicht op de antimisbruikbepaling

Misbruik van de notificatieapp kan zich voordoen in tal van situaties. De meest voor de hand liggende zijn misbruik in de relatie werkgever-werknemer (was ook een zorg van de Tweede Kamer) en misbruik bij toegang voor klanten/bezoekers tot bijvoorbeeld winkels, bioscopen, zwembaden, sporthallen, evenementen en zorginstellingen.

De antimisbruikbepaling is bedoeld om de vrijwilligheid van het gebruik van de notificatieapp te borgen. Dit is van belang vanwege het vertrouwen in de app en daarmee de bereidheid om de app te gebruiken. Hoe meer mensen de app (willen) gebruiken, hoe effectiever de app uiteindelijk zal zijn, hoe beter de bron- en contactopsporing kan worden uitgevoerd en hoe beter het virus kan worden bestreden. Het toezicht op de antimisbruikbepaling is dus van belang bij de bestrijding van het virus en daarmee voor de volksgezondheid.

Naar verwachting zal er niet actief toezicht hoeven worden gehouden op deze bepaling maar zal handhaving vooral plaatsvinden naar aanleiding van klachten en signalen. Daarvoor is van belang dat mensen zich eenvoudig tot een toezichthouder kunnen wenden. Bij gebrek daaraan blijft de antimisbruikbepaling waarschijnlijk een dode letter.

2.1 Welke toezichthouder aanwijzen?

Voor het toezicht op de antimisbruikbepaling zijn verschillende opties met elk een aantal voor- en nadelen:

a. Sectorspecifieke toezichthouders

In deze optie worden – net als in Twm – sectorspecifieke toezichthouders en buitengewone opsporingsambtenaren aangewezen voor het toezicht op de antimisbruikbepaling. Dat betekent bijvoorbeeld dat de inspectie SZW zal optreden bij overtreding van de antimisbruikbepaling door werkgevers, de IGJ als het gaat om zorg- en jeugdhulpaanbieders en buitengewone opsporingsambtenaren als het gaat om de openbare ruimte.

Voordelen:

- Het kan worden meegenomen in het reguliere sectorspecifieke toezicht van de betreffende toezichthouders.
- Past bij de werkwijze die voor Twm is gekozen.

(10)(2d)

Nadelen:

- mensen moeten zich afhankelijk van de situatie waarin zij worden gedwongen tot het gebruik van de notificatieapp wenden tot verschillende toezichthouders. Dat komt de duidelijkheid niet ten

goede.

- met de betreffende departementen zal moeten worden afgestemd dat deze toezichthoudende instanties kunnen worden aangewezen en vervolgens dit toezicht dan ook daadwerkelijk gaan uitvoeren. We moeten daar (ook in het kader van Twm) nog over in overleg. Daarbij wordt nog wel wat weerstand verwacht.

b. IGJ

Er worden geen andere toezichthouders aangewezen, in dat geval zijn de reguliere toezichthouders bevoegd: de IGJ en de NVWA.

De NVWA heeft reeds aangegeven niet de capaciteit en deskundigheid te hebben om toezicht te houden de antimisbruikbepaling (en Twm). In de MvT op zowel Twm als het appwetsvoorstel is daarom opgenomen dat de NVWA zelf geen toezicht zal houden maar wel de "ogen en oren" voor andere toezichthouders zal zijn.

(10)(2d)

(10)(2d) De daadwerkelijke handhaving ligt in handen van het OM en is dus strafrechtelijk.

(10)(2d)

(10)(2d)

Het is mogelijk om voor het toezicht op de antimisbruikbepaling te kiezen voor een andere werkwijze. Zo zou de IGJ een meldpunt misbruik Corona-app kunnen instellen, waarvoor kan worden aangesloten bij het reeds bestaande Landelijk Meldpunt Zorg. Naar verwachting zal dit ongeveer 1 FTE in beslag nemen. Betoogd kan worden dat de notificatieapp een Wpg-instrument is, bedoeld ter bescherming van de volksgezondheid, en dus aansluit bij het toezicht van de IGJ. Dat daarbij ook sprake kan zijn van andere normadressaten dan zorg- en jeugdhulpaanbieders doet daaraan niet af.

(10)(2d)

(10)(2d)

Voordelen:

- Eén loket, klachten over de antimisbruikbepaling kunnen op eenvoudige wijze worden gedaan.
- Het is voor mensen duidelijk is waar zij terecht kunnen met hun klachten, dat komt de preventieve werking van de antimisbruikbepaling ten goede.
- Er kan gebruik worden gemaakt van bestaande infrastructuur zodat snel kan worden gestart.
- Gaat uit van de bestaande toezichthouders uit de Wpg.
- We houden de regie op het toezicht in eigen hand, er is geen afstemming nodig met andere departementen voor het aanwijzen van andere toezichthouders en het vervolgens eventueel aansporen van andere toezichthouders om ook daadwerkelijk toezicht te houden.

Nadelen:

(10)(2d)

c. Eén meldpunt bij de IGJ maar toezicht sectoraal

(10)(2d)

(10)(2d) Deze optie combineert de belangrijkste voordelen van optie a en b; het is duidelijk waar mensen met hun klachten terecht kunnen terwijl elke toezichthouder bevoegd blijft voor de eigen sector.

Voordelen

- Eén loket waardoor het voor mensen duidelijk is waar zij terecht kunnen met hun klachten, dat komt de preventieve werking van de antimisbruikbepaling ten goede.

- Er kan gebruik worden gemaakt van bestaande infrastructuur zodat snel kan worden gestart.
- Elke toezichthouder blijft bevoegd voor de eigen sector.

Nadelen

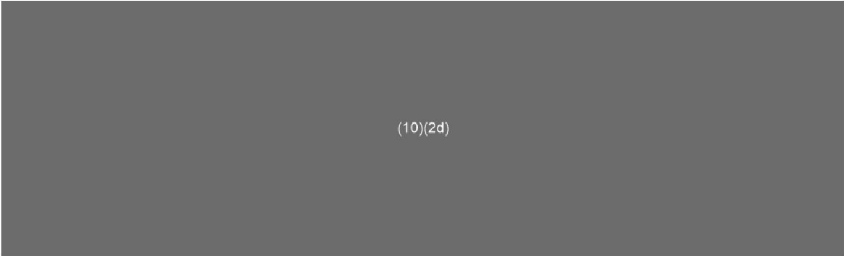
- net als in optie a zal met de betreffende departementen moeten worden afgestemd dat deze toezichthoudende instanties kunnen worden aangewezen en vervolgens dit toezicht dan ook daadwerkelijk gaan uitvoeren. We moeten daar (ook in het kader van Twm) nog over in overleg.

(10)(2d)

(10)(2d)

2.2 Standpunt IGJ

(10)(2d)

(10)(2d)